

Eesti Vabariigi Põhiseaduse Assamblee
redaktsioonitoimkonna koosoleku protokoll

Koosolek toimus Toompeal 24. jaanuaril 1992. a,
kell 10.00 - 14.00.

- Koosolekust võtsid osa: L. Hänni
- P. Kask
- T. Käbin
- K. Eller
- K. Kama
- E. Tupp
- K. Jürgenson
- Eksperdid: E. Truuväli
- R. Lang
- R. Vare
- J. Kaljuvee
- J. Põld

Riigikaitse

Truuväli: § 114 lg 2 "Eetilistel" asemel "kõlbelistel". Tuua juurde lg 3.

§ 119 lg 2 Raidla projektist.

Kui seadus ei näe teenistuse erilaadi huvides ette teisiti, on kaitsejõududes ja tööteenistuses olevatel kodanikel kõik põhiseaduslikud õigused, vabadused ja kohustused. Piirata ei saa põhiseaduse § -des ette nähtud õigusi ja vabadusi. Lähemalt määrab kaitsejõududes ja tööteenistuses olevate kodanike õigusliku seisundi seadus.

Hänni: Põhiseaduses ei ole sätestatud kaitsejõudude eesmärk. On see puudus?

Truuväli: § 114 lg 1 on see "riigikaitse" sõnaga öeldud ja sellest piisab täiesti.

§ 115

Vare: "Tsiviilametikoht" halb termin. Mis on uudne?

Truuväli: Ükski soldat ega ohvitser ei või kuuluda erakonda, kas nii?

Eller: Jah.

Vare: Ei tohi olla erakonna liige, nii võib olla.

Kask: See piirang peab olema põhiseaduses. Sõnastada erakondade kuuluvuse keeld ja lähme edasi.

Vare: Aga kas pangas võib sõjaväeohvitser olla? Vist ei.

§ 115 Tegevteenistuses olev kaitseväelane ei tohi olla mõnel muul valitaval või määrataval ametikohal ega kuuluda erakonda.

Truuväli: Riigikaitse, relvateenistus, kaitseväelane.

Kas komisjonil ei tekkinud nende kolme mõistega probleeme? Üks ja sama jutt eri nimedega.

Kama: Ei.

Hänni: Tegevteenistuses olev kodanik ei tohi olla ... aktsepteeritakse.

§ 116

Vare: Kas lg 1 on üldse vajalik?

Eller: Sooviti Kaitseliitu põhiseadusesse. Kas siis lugeda üles kõik olemasolevad ja tulevad organisatsioonid.

Praegune vaidlus nii toores, et selline sõnastus on kompromiss.

Vare: Üks võimalus on lõige välja võtta, teine võimalus, kui kaitseliit on probleemiks, sõnastada: vabatahtlikud ja riiklikud organisatsioonid. Eesti kaitsejõudude ja Riigikaitse korralduse sätestab seadus.

Truuväli: tekivad sõnastuslikud probleemid.

Eller: Kui kaitseliit jääb välja, tekib täiskogus probleeme. On isikuid, kes nõuavad selle sisse panemist.

Kama: Nõus lg 1 välja jätma.

Lang: II peatükini ei saaks viia.

Põld: Ei saaks hästi.

§ 116

Hänni: Eesti kaitseväge ja riigikaitse organisatsioonide korralduse sätestab seadus. Riigikaitse korralduse rahu ajal sätestab rahuaja riigikaitse seadus ja sõja ajal sõjaaja riigikaitse seadus.

§ 117

Kama: Katsuks teha 2 persooni: Ülemjuhataja ja juhataja.

Tupp: Üks rahu ajal ja teine sõja ajal.

Eller: Juhataja on rahu ajal. Ülemjuhataja on nimetatud, on teine olukord.

Kama: lg 2 : Eesti Vabariigi kaitseväge ja riigikaitseorganisatsiooni juhivad rahu ajal kaitseväge juhataja, sõjaseisukorra ajal kaitseväge ülemjuhataja. Kaitsevägejuhataja ja ülemjuhataja nimetatakse ja vabastatakse ametist Riigikogu poolt presidendi ettepanekul.

Eller: Nupule vajutamise moment. Riigikogu võib lõpetada sõjaseisukorra.

Vare: Sõda saab pidada vaid ainuisikuliselt. Riigikogu demokraatia on loosung.

§ 118 lg 2 juurde "ning nimetab kaitseväge ülemjuhataja, ootamata...".

§ 119 + § 120 Erakorraline olukord.

Põld: Erakorraline seisukord: "elanikkonda ähvardab oht" tuleks välja jätta.

Riigikogu koosseisu enamus võib ohu korral Eesti põhiseaduslikule korrale presidendi või valitsuse ettepanekul välja kuulutada.

Eller: Juhiks tähelepanu riigi rahakotile. Muidu aktsepteerin skeemi. Terves riigis välja kuulutada Kallaste viinamässi pärast erakorraline olukord on liiga kallis.

Kama: On kontseptsioonide erinevus.

1) erakorraline seisukord: põhiseadusliku riigikorra kukutamine.

2) eriolukord: suu- ja sõrataud.

Vaidlustaks selle. Võiks olla vaid erakorraline seisukord.

Truuväli: Need terminid olnud 200 aastat selgelt piiritletud.

Põld: Erilisi lisakulutusi ei nõua erakorraline seisukord.

Kas eriolukord võib anda valitsusele midagi? Kui ta teeb rumala otsuse, teeb Riigikogu järeldused.

Hänni: Kas on vaja fikseerida eriolukord ja erakorraline seisukord? Tuleb mõlemad aktsepteerida.

Kama: 3 kuud, miks selline aeg?

§ 119 lg 2 vt. Raidla projekt § 124 lg 2.

Lang: Presidendil ei ole õigust iseseisvalt välja kuulutada. Riigikogul on prioriteet.

Kama: Toetan Langi.

Põld: Presidendi osa. Riigikogu ei ole tõesti koos. Reede õhtul tekib mäss. Miks ei või president välja kuulutada?

Truuväli: Lisaks "seadlusega", see nõuaks peaministri kaasallkirja.

Lang: Tähtsustame üle erakorralise seisukorra.

Viimane lause:

§ 118 lg 2 "sõjalise kallaletungi korral või kui Riigikogu on erakorralise seisukorra ajal takistatud kokku tulemast, kuulutab president välja sõjaseisukorra...". Eriarvamusele jäävad R. Vare, R. Lang. Ei soovi presidendile sellist õigust.

Paneme alternatiivi:

Raidla: § 124 lg 2.

Põld: Took uue paragrahvi sisse. Milliseid õigusi ja vabadusi võib piirata.

Vare: Küsimus võimalikust lülitumisest põhiseaduse teksti: kaitseõukogu. Minu nägemusel Rahvuslik Julgeolekunõukogu.

Kama: Kaitseõukogu oli algselt sees, kuid ameteid nimetama ei hakkaks.

Vare: See, jah, seaduse asi.

Lang: Kas võib väljaspoole täitevvõimu mingit struktuuri tekitada.

Hänni: Kaitseõukogu või Riigikaitseõukogu, Rahvuslik Kaitseõukogu, Rahvuslik Julgeolekunõukogu.

Vare: Vôtan nimetuse ettepaneku tagasi.

Põld: § 119 - § 121 ühendaks.

Riigikogu ei valita ja tema volitusi ei lõpetata sõjaseisukorra, samuti erakorralise seisukorra ajal.

Raidla projekt 126.

Kama: Kas lg 1 järgi presidenti saab valida?

§ 121 välja.

Protokollija

H.Sibul